

The Abraham & Millie Arbesfeld
Kollel & Midreshet
Yom Rishon

Sunday Morning Learning Programs for Men & Women

W W W.KOLLELYOMRISHON.ORG
W W W.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

Perspectives on Teshuvah
and the
Yamim Noraim

Prayer:
The Genius of the Sages

Rabbi Lord Jonathan Sacks
September 14, 2014 • י"ט אלול תשע"ד

(1) רמב"ם הלכות תשובה הקדמה

הלכות תשובה. מצות עשה אחת, והוא שישוב החוטא מחטאו לפני ה' ויתודה.

(2) רמב"ם הלכות תשובה פרק א הלכה א

כל מצות שבתורה בין עשה בין לא תעשה אם עבר אדם על אחת מהן בין בזדון בין בשגגה כשיעשה תשובה וישוב מחטאו חייב להתודות לפני האל ברוך הוא שנאמר איש או אשה כי יעשו וגו' והתודו את חטאתם אשר עשו זה וידוי דברים, וידוי זה מצות עשה, כיצד מתודין אומר אנא השם חטאתי עויתי פשעתי לפניך ועשיתי כך וכך והרי נחמתי ובושתי במעשי ולעולם איני חוזר לדבר זה, וזהו עיקרו של וידוי, וכל המרבה להתודות ומאריך בענין זה הרי זה משובח.

(3) דברים פרשת ניצבים פרק ל

(א) וְהָיָה כִּי־בָאוּ עֲלֶיךָ פְּלִיטוֹת בְּרִים הָאֵלֶּה הַפְּרָכָה וְהַקְּלָלָה אֲשֶׁר נָתַתִּי לְפָנֶיךָ וְהִשְׁבַּתְתָּ אֶל־לִבְכֶּךָ בְּכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִדִּיתִךָ יְקֹנֶךָ אֱלֹהֶיךָ שְׂמָה:
 (ב) וְשָׁבַת עַד־יִקְוֶה אֱלֹהֶיךָ וְשָׁמַעְתָּ בְּקוֹלִי כָּל־אֲשֶׁר־אֲנֹכִי מְצַוֶּךָ הַיּוֹם וּבָנִיתָ בְּכָל־לִבְכֶּךָ וּבְכָל־נַפְשֶׁךָ:
 (ג) וְשָׁב יְקֹנֶךָ אֱלֹהֶיךָ אֶת־שְׁבוּתֶךָ וְרַחֲמֶךָ וְשָׁב וּקְבָצֵךָ מִכָּל־הָעַמִּים אֲשֶׁר הִפִּיצֶךָ יְקֹנֶךָ אֱלֹהֶיךָ שְׂמָה:
 (ד) אִם־יִהְיֶה נִדְחֶךָ בְּקִצֵּה הַשָּׁמַיִם מִשָּׁם יִקְבָּצֶךָ יְקֹנֶךָ אֱלֹהֶיךָ וּמִשָּׁם יִקְחֶךָ:
 (יא) כִּי הַמְצִיחָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֲנֹכִי מְצַוֶּךָ הַיּוֹם לֹא־נִפְלְאת הִיא מִמֶּךָ וְלֹא רַחֲמֶךָ הִיא:
 (יב) לֹא בְשָׁמַיִם הִיא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה־לָּנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקְחֶהָ לָּנוּ וְיִשְׁמַעֲנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה:
 (יג) וְלֹא־מֵעֵבֶר לָיִם הִיא לֵאמֹר מִי יַעֲבֹר־לָנוּ אֶל־עֵבֶר הַיָּם וְיִקְחֶהָ לָּנוּ וְיִשְׁמַעֲנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה:
 (יד) כִּי־קָרוֹב אֵלֶיךָ הַדָּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבְלִבְכֶּךָ לַעֲשׂוֹתוֹ: ס

(4) רמב"ן דברים פרק ל

(יא) וטעם כי המצוה הזאת - על כל התורה כולה. והנכון, כי על כל התורה יאמר (לעיל ח א) "כל המצוה אשר אנכי מצוך היום", אבל "המצוה הזאת" על התשובה הנזכרת, כי והשבות אל לבבך (בפסוק א) ושבתי עד ה' אלהיך (בפסוק ב) מצוה שיצוה אותנו לעשות כן.

(5) רמב"ם הלכות תשובה פרק ז הלכה ה

כל הנביאים כולן צוו על התשובה ואין ישראל נגאלין אלא בתשובה, וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין שנאמר והיה כי יבאו עליך כל הדברים וגו' ושבתי עד ה' אלהיך ושב ה' אלהיך וגו'.

(6) רמב"ם הלכות תפילה ונשיאת כפים פרק א הלכה א

מצות עשה להתפלל בכל יום שנאמר ועברתם את ה' אלהיכם, מפי השמועה למדו שעבודה זו היא תפלה, שנאמר ולעבדו בכל לבבכם אמרו חכמים אי זו היא עבודה שבלב זו תפלה, ואין מנין התפלות מן התורה, ואין משנה התפילה הזאת מן התורה, ואין לתפלה זמן קבוע מן התורה.

(7) רמב"ם הלכות מלכים פרק ט הלכה א

על ששה דברים נצטווה אדם הראשון...: הוסיף לנח אבר מן החי שנאמר אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו, נמצאו שבע מצות, וכן היה הדבר בכל העולם עד אברהם, בא אברהם ונצטוה יתר על אלו במילה, והוא התפלל שחרית, ויצחק הפריש מעשר והוסיף תפלה אחרת לפנות היום, ויעקב הוסיף גיד הנשה והתפלל ערבית....

(8) השגות הרמב"ן לספר המצוות לרמב"ם מצות עשה ה

אלא ודאי כל ענין התפלה אינו חובה כלל אבל הוא ממדות חסד הבורא ית' עלינו ששומע ועונה בכל קראינו אליו. ועיקר הכתוב ולעבדו בכל לבבכם מצות עשה שתהיה כל עבודתינו לאל ית' בכל לבבנו כלומר בכונה רצויה שלימה לשמו ובאין הרהור רע, לא שנעשה המצות בלא כונה או על הספק אולי יש בהם תועלת.

בענין ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך

9) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו עמוד ב

איתמר, רבי יוסי ברבי חנינא אמר: תפלות אבות תקנום; רבי יהושע בן לוי אמר: תפלות כנגד תמידין תקנום. תניא כוותיה דרבי יוסי ברבי חנינא, ותניא כוותיה דרבי יהושע בן לוי. תניא כוותיה דרבי יוסי ברבי חנינא: אברהם תקן תפלת שחרית - שנאמר וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם, ואין עמידה אלא תפלה, שנאמר ויעמד פינחס ויפלל; יצחק תקן תפלת מנחה - שנאמר ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב, ואין שיחה אלא תפלה, שנאמר תפלה לעני כי - יעטף ולפני ה' ישפך שיחו, יעקב תקן תפלת ערבית - שנאמר ויפגע במקום וילן שם, ואין פגיעה אלא תפלה, שנאמר ואתה אל תתפלל בעד העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותפלה ואל תפגע בי. תניא כוותיה דרבי יהושע בן לוי: מפני מה אמרו תפלת השחר עד חצות - שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד חצות; ורבי יהודה אומר: עד ארבע שעות, שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד ארבע שעות. ומפני מה אמרו תפלת המנחה עד הערב - שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד הערב; רבי יהודה אומר: עד פלג המנחה, שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד פלג המנחה. ומפני מה אמרו תפלת הערב אין לה קבע - שהרי אברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב קרבים והולכים כל הלילה.

10) רמב"ן שמות פרק יג

ואין אל עליון חפץ בתחתונים מלבד שידע האדם ויודה לאלהיו שבראו, וכוונת רוממות הקול בתפלות וכוונת בתי הכנסיות וזכות תפלת הרבים, זהו שיהיה לבני אדם מקום יתקבצו ויודו לאל שבראם והמציאם ויפרסמו זה ויאמרו לפניו בריותיך אנחנו, וזו כוונתם במה שאמרו ז"ל (ירושלמי תענית פ"ב ה"א) ויקראו אל אלהים בחזקה (יונה ג ח), מכאן אתה למד שתפלה צריכה קול.

11) רמב"ם הלכות תשובה פרק ב הלכה ו

אף על פי שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הכפורים היא יפה ביותר ומתקבלת היא מיד שנאמר דרשו ה' בהמצאו, במה דברים אמורים ביחיד אבל צבור כל זמן שעושים תשובה וצועקין בלב שלם הם נענין שנאמר כה' אלהינו בכל קראנו אליו.

12) רמב"ן דברים פרק ל

(ב) וטעם ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקלו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך - שתשוב אל ה' בכל לבבך ובכל נפשך ותקבל עליך ועל בניך לדורותם לעשות ככל אשר אנכי מצוך היום, כאשר עשו בגאולה השנית דכתיב (נחמיה י ל) ובאים באלה ובשבועה ללכת בתורת האלהים אשר נתנה ביד משה עבד האלהים ולשמור ולעשות את כל מצות ה' אדנינו ומשפטיו וחקיו.

13) שמות פרשת יתרו פרק יט

- (ד) אַתֶּם רְאִיתֶם אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרַיִם וְאֲשָׂא אֶתְכֶם עַל-כַּנְפֵי נְשִׁרִים וְאָבָא אֶתְכֶם אֵלַי:
 (ה) וְעַתָּה אִם-שָׁמַעוּ תִשְׁמְעוּ בְקוֹלִי וְשָׁמַרְתֶּם אֶת-בְּרִיתִי וְהִיִּיתֶם לִי סִגְלָה מִפְּלִיְהַעֲמִים כִּי-לִי כָּל-הָאָרֶץ:
 (ו) וְאַתֶּם תִּהְיֶינְתֶּם לִי מִמְּלַכַת כְּהֻנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:

14) במדבר פרשת בהעלותך פרק יא

- (כח) וַיֵּעַן יְהוֹשֻׁעַ בֶּן-נּוּן מִשְׁרַת מֹשֶׁה מִבְּחַרְיוֹ וַיֹּאמֶר אֲדֹנָי מֹשֶׁה כֹּלְאֵם:
 (כט) וַיֹּאמֶר לוֹ מֹשֶׁה הַמְקַנָּא אֶתָּה לִי וּמִי יִתֵּן כָּל-עַם יִקְנֶךָ נְבִיאִים כִּי-יִתֵּן יִקְנֶךָ אֶת-רוּחוֹ עֲלֵיָהֶם:

15) דברים פרשת ואתחנן פרק ד

- (כט) וּבִקְשֶׁתְּם מִשֶּׁם אֶת-יְקוֹק אֱלֹהֵיךָ וּמִצָּאתָ פִּי תִדְרָשְׁנוּ בְּכָל-לִבְבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ: